

Športoví odborníci – tréneri v praxi a ich konfrontácia s rôznymi právnymi situáciami

Predstavme si, že počas súčasnej aktuálnej spoločenskej situácie zamestnávateľ prepustí z práce v automobilovom priemysle bežného trénera stolného tenisu (vykonávajúceho športovú činnosť zväčša popri svojom hlavnom zamestnaní). Tréner tak logicky zamieri na úrad práce v snahe zaevidovať sa do evidencie uchádzačov o zamestnanie a s cieľom čerpať podporu v nezamestnanosti vyplácanú sociálnou poisťovňou, pre ktorú je oznámenie o zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie smerodajné pre vyplácanie uvedenej dávky. Tréner si tak podá žiadosť a čaká na oznámenie príslušného úradu. Podaním sa spustí proces správneho konania, ktoré bude pre jeho ďalší ekonomický „osud“ mimoriadne dôležitý, nakoľko s podporou v nezamestnanosti počíta.

Právnych vzťahov nie je nikdy dosť

Je potrebné uviesť, že súčasná platná úprava umožňuje výkon činnosti

trénera v rôznych právnych vzťahoch. Ako športový odborník môže totiž podľa § 6, ods. 3 zákona o športe vykonávať činnosť športového odborníka:

- a) ako podnikanie,
- b) na základe zmluvy o výkone činnosti športového odborníka,
- c) na základe pracovnoprávneho vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu,
- d) ako dobrovoľník) alebo
- e) bez zmluvy.

V praxi sme sa však v rôznych športových odvetviach a kluboch stretli aj s rôznymi inými právnymi vzťahmi, ktoré zákon ani nepozná, resp. vzťahmi, ktoré by za súčasnej právnej úpravy nemali požívať ani právnu ochranu. Navyše, tréner môže vykonávať športovú činnosť súčasne so svojim hlavným civilným zamestnaním (najčastejší prípad) alebo sa pohybovať vo sfére profesionálov, kde je príjem z tejto športovej činnosti jeho jediným príjmom.

Prvý potenciálny problém

Ako športový odborník je tréner zapísaný v registri fyzických osôb (FO) v športe. Ak pracuje s mládežou, zápis je určite potrebný, keďže podľa legislatívy je jednou z podmienok pre túto činnosť výpis z re-

gistra trestov. Bez neho národný športový zväz trénera do informačného systému športu (ISŠ) nezapíše. Už samotný zápis trénera v registri fyzických osôb (bez zisťovania ďalších skutočností) môže spôsobiť zistenie úradu práce, že výpisom z registra FO v športe je preukázané jeho oprávnenie na výkon činnosti, a teda pre zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie (UoZ) sa budú skúmať ďalšie podmienky. Totiž, ak by ho do evidencie UoZ nezaradili, príde o možnosť získania podpory v nezamestnanosti. K tomu si sám musí platiť zdravotné poistenie, čo už pre neho môže byť vážny existenčný problém. Čo však v prípade, ak v tomto registri zapísaný je, ale nevykonáva žiadnu činnosť, a nemá uzatvorený ani žiadny zmluvný vzťah.

Trénera podnikateľa do evidencie nezaradia

Ak by však nami uvedený „modelový“ tréner vykonával svoju činnosť formou SZČO, do evidencie ho v žiadnom prípade nezaradia, hoci prišiel o svoj hlavný príjem vo svojej civilnej práci (automobilke). Podľa § 5, ods. 1 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti totiž samostatne zárobkovo činná osoba na účel tohto zákona je fyzická osoba, ktorá:

- a) je spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným, konateľom alebo členom dozornej rady spoločnosti s ručením obmedzeným, členom predstavenstva alebo dozornej rady akciovanej spoločnosti alebo jednoduchej spoločnosti na akcie, alebo prokuristom podľa osobitného predpisu,

b) prevádzkuje živnosť podľa osobitného predpisu,

c) vykonáva činnosť podľa osobitných predpisov.

A práve výkon trénera – podnikateľa bude s najväčšou pravdepodobnosťou posúdený príslušným úradom práce ako výkon činnosti podľa osobitného predpisu, na základe čoho nebude do evidencie UoZ zaradený. Z tohto pohľadu je preto potrebné vopred myslieť aj na to, že ak tréner – podnikateľ napr. už reálne nevykonáva svoju činnosť, mal by si vo vlastnom záujme výkon činnosti pozastaviť alebo ju ukončiť. Pre posúdenie podmienok zaradenia do evidencie UoZ bude smerodajný aktuálny stav jeho zápisu v registri FO v športe.

Tréner môže predložiť zmluvy aj podľa ďalších právnych predpisov

Tu však pri tréneroch môžeme naraziť na potenciálny problém. Podľa § 6, ods. 1 zákona o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z. z. uchádzač o zamestnanie (tréner) na účel tohto zákona je občan, ktorý môže pracovať, chce pracovať, hľadá si zamestnanie a je vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie úradu (ďalej len evidenciac uchádzačov o zamestnanie), a ktorý

- a) nie je zamestnanec,
- b) nie je v pracovnoprávnom vzťahu na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru¹² alebo nevykonáva zárobkovú činnosť na základe právneho vzťahu podľa osobitného predpisu¹³, ak v odseku 2 nie je ustanovené inak,
- c) neprevádzkuje alebo nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť,

d) nevykonáva zárobkovú činnosť v členskom štáte EÚ alebo inde v zahraničí.

Dôležité je najmä to, ak nevykonáva zárobkovú činnosť na základe osobitného predpisu (písmeno b), ktorým sa v zmysle zákonného odkazu rozumie napr. Občiansky zákonník alebo Obchodný zákonník. Ak teda napr. tréner preukáže výkon činnosti zmluvou podľa občianskeho zákonníka (čo už je dnes samo osebe diskutabilné, a to vzhľadom na ustanovenie možnosti právneho vzťahu podľa § 6, ods. 3 zákona o športe), aj v tomto prípade s najväčšou pravdepodobnosťou tréner nebude do evidencie UoZ zaradený.

Úrad si môže dôležité skutočnosti preveriť aj z vlastného podnetu

Treba myslieť aj na to, že tieto skutočnosti (nepredloženie zmluvného vzťahu trénera) sa neoplatí zatajovať. Úrad práce si môže svojou vlastnou činnosťou – skúmaním podmienok potrebných pre zaradenie do UoZ vyžiadať informácie aj priamo od športovej organizácie – klubu, či národného športového zväzu. V takom prípade môže prísť (po zatajení rozhodných skutočností) pre trénera nepríjemné zistenie spätného vyradenia, s následkom povinnosti uchádzača o zamestnanie doplatiť si zdravotné poistenie často aj v stovkách eur, keďže počas evidencie platí za trénera zdravotné poistenie štát.

Každý právny vzťah je potrebné posúdiť individuálne

Ďalšou možnou situáciou je tréner, ktorý by predložil zmluvu o výkone dobrovoľníckej činnosti s dohodnutou zákonnou hodinovou náhradou za stratu času, neprevyšujúcou zákonný rámec. Je potrebné uviesť, že náhrada za stratu času dobrovoľníka a odmena trénera sú rozdielne pojmy, čo by sa preto malo posúdiť individuálne. Ešte viac by to bolo zložitejšie vtedy, ak by bola v dobrovoľníckej zmluve dohodnutá náhrada vo výške presahujúcej minimálnu hodinovú mzdu, keďže nie každému sú ustanovenia zákona o dobrovoľníctve dokonale známe.

Aby sme boli detailní...

Ako sme už spomenuli, tréner môže vykonávať činnosť aj na základe pracovnoprávneho vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu. V tejto súvislosti poukajeme na to, že podľa § 6, ods. 1 zákona o službách zamestnanosti, uchádzač o zamestnanie môže byť v pracovnoprávnom

vzťahu na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru¹², ak trvanie tohto pracovnoprávneho vzťahu nepresiahne v úhrne 40 dní v kalendárnom roku, a ak mesačná odmena nepresiahne v úhrne sumu životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu^{13a} platnú k prvému dňu kalendárneho mesiaca, za ktorý sa preukazuje výška odmeny u zamestnávateľa. V takomto prípade sa skúma príjem trénera. O tom, či bude alebo nebude zaradený do evidencie UoZ, rozhodne skutočnosť, či jeho príjem z dohody presahuje rozhodujúcu sumu, resp. či počet dní výkonu jeho činnosti nepresiahol 40 dní v roku.

Oslovili sme aj ústredie práce...

Z dôvodu korektnosti informácií a otázok uvedených v tomto článku sme oslovili aj Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR, konkrétne odbor sprostredkovateľských služieb, oddelenie správneho konania. Ten, sumarizujúc uvedenú problematiku, konštatoval:

„Pre účely zákona o službách zamestnanosti sa v prípade športového odborníka posudzuje, na základe akého právneho vzťahu túto činnosť vykonáva.

1. Ak občan činnosť športového odborníka vykonáva na základe pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu, alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba, prípadne na základe právneho vzťahu podľa osobitného predpisu (napr. Obchodný zákonník, Občiansky zákonník), tak potom mu táto skutočnosť bráni v zaradení do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

2. Občan, ktorý vykonáva činnosť športového odborníka na základe pracov-

noprávneho vzťahu na základe dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, môže byť zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie za predpokladu splnenia podmienok podľa § 6, ods. 2, písm. a) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti (posudzuje sa príjem a dĺžka trvania dohody).

3. Občan, ktorý vykonáva činnosť športového odborníka ako dobrovoľník podľa zákona č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve, môže byť zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

4. Občan, ktorý vykonáva činnosť športového odborníka bez zmluvy a zároveň bezodplatne, môže byť zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Na záver

Účelom tohto článku nie je podať vyčerpávajúci prehľad všetkých právnych vzťahov, kedy tréner môže realizovať výkon športovej činnosti. Cieľom je poukázať na rôzne aspekty posudzovania jeho právneho vzťahu v prípade, že sa ocitne v neľahkej životnej situácii straty príjmu, kde následne očakáva, že štát po strate zamestnania podá pomocnú ruku. Tu však treba byť korektný a poukázať na skutočnosť, že aj keď pri rozhodovaní môžeme čiastočne zohľadniť pojem správnej úvahy, každý štátny orgán má svoje rozhodovacie limity dané predpismi, ktoré je potrebné dodržiavať. Dôležité je však to, aby každý tréner ako uchádzač o zamestnanie bol posudzovaný podľa príslušnej právnej normy a v súlade s princípmi správneho konania. S týmito otázkami sa v súčasnosti budeme stretávať čoraz viac, keďže sa v súvislosti s aktuálnou spoločenskou situáciou očakáva, že do evidencie UoZ pribudne aj viacero trénerov.

● text: Daniel Fink, foto: Jozef Štefunko

